

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

XXXVII. Quomodo post exilium Athanasii Arius ab Imp. CP. evocatus,
turbas excitavit adversus Alexandrum CP. Episcopum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

copis, ac præcipuè cum illis, qui opinionem Arii minimè rejiciebant. Quin etiam ad Synodos frequens ventabat, ad episcopatum cujuspiam civitatis studens arreperere. Verum ille sacerdotium quidem minimè est affectus, eo quod persecutionis tempore sacrificasset. Urbes autem Syriæ peragrans, libros quos composuerat, publicè recitabat. Hoc comperto Marcellus, cum adversus eum vellet scribere, nimia contradicendi cupiditate in contrarium errorem delapsus est. Christum enim perinde ac Paulus Samosatensis, nudum hominem esse non dubitavit asserere. Quod cum intellexissent Episcopi, qui tum Hierosolymis erant congregati, Asterii quidem nullam rationem habuerunt, quippe qui in ordinem sacerdotum adscriptus non esset. A Marcello verò utpote sacerdote, exegerunt, ut libri à se conscripti rationem redderet. Cumq; deprehendissent illum Pauli Samosatensis errore implicatum esse, jusserunt ut mutaret sententiam. Ille pudore suffusus, librum suum se combusturum promisit. Verum Concilio cum festinatione dimisso, eo quod Imperator Episcopos Constantinopolim evocavisset; cum Eusebiani Constantinopolim venissent, Marcelli causa iterum discussa est. Et cum ille improbum librum, sicut antea promiserat, comburere recusaret, Episcopi, qui aderant, ipsum quidem deposuerunt: Basilium vero ejus loco Ancyram miserunt. Porro hunc Marcelli librum Eusebius tribus voluminibus confutavit, pravam illius opinionem coarguens. Marcellus vero postmodum in Synodo Sardicensi episcopatum recuperavit, cum diceret librum suum non rectè intellectum fuisse, atque idcirco se in suspensionem venisse, quasi idem cum Paulo Samosateno sentiret. Verum hac de re dicemus suo loco.

CAP. XXXVII.

Quomodo post exilium Athanasii Arius, ab Imp. Constantinopolim evocatus, turbas excitavit adversus Alexandrum (P. Episcopum).

DUm hæc geruntur, tricesimus complebatur annus Imperii Constantini. Et Arius quidem una cum sectatoribus erroris sui, Alexandriam reversus, totam denuò civitatè perturbavit, cum Alexandrinorum populus & Arii reditum cum lociis, & Episcopi sui Athanasii

κ' τοῖς ἐπισκόποις, τοῖς μάλιστα τὴν δρεϊανῶν δόξαν μὴ ἀθετεῖσι. Ἐδὴ καὶ εἰς τὰς συνόδους ἀπήντα, ὑποδύναμι μίαν πόλεως ἐπισκοπὴν ἀποδιδυμῆμεν. ἀλλ' ἱεροσύνης μὴ ἠσώχνησε, διὰ τὸ ἐπιτεθυκέναι κ' τὸν διωγμὸν ἀειῶν ἢ τὰς ἐν σειρά πόλεις, ἕς συνέταξε λόγους ἐπεδείκνυτο. ταῦτα γὰρ ὁ μάρκελλος, ἀντιπρόσθεον αὐτῷ βελομῆρος, κ' διαμετρον πολὺ εἰς τὸ ἐναντίον ἐξεπέσει. Ἰλιον γ' ἀνθρώπων ὡς ὁ σαμοσατεύς ἐτόλμησεν εἰπεῖν τὸν χειρὸν τὰ ἄναγοντες. τότε ἐν ἱεροσολύμοις συναθροίντες, ἀσεβεῖς μὲν ἔδρα λόγον ἐτίθειτο, ἐπεὶ μὴ ἢ εἰς τὸν λαὸν ἀλόγον τῷ ἱερέων ἐτέτακτο μάρκελλον ἢ ὡς ἱερωμένον, λόγον ἀπήτην τῷ συζηροφῆν αὐτῷ βιβλίς. ὡς ἢ ἠνεισκον αὐτὸν τὰ τῷ σαμοσατεύς φρονῶντα, ἐκέλευον αὐτὸν μεταθέσθαι τῆς δόξης. ὁ ἢ καίμαχυνθεῖς, ἐπηγέλλετο κατὰ κάουσαι τὸ βιβλίον ὡς ἢ ἀσπῶδῃ διελύθη ὁ τῷ ἐπισκόπων σύλλογος, τῷ βασιλείως εἰς τὴν κωνσταντινέπολιν καλεῖν αὐτὰς, τότε δὴ τῷ ἀεὶ εὐσεβῆσον ἐν τῇ κωνσταντίνε πόλει παρόντων, αὐτῶς τὰ κ' μάρκελλον ἀνεζητήτο. ὡς ἢ ὁ μάρκελλος ἔχ' ἤσειτο κατὰ κάουσαι κατὰ ὑπερῶ τὴν ἀκαίρον συζηροφῆν, παρῶντες τὸν μὲν καθεῖλον, βασιλείον ἢ ἀντ' αὐτῶς τὴν ἀγκυραν ἐπέμειναν. ἀλλὰ τῷ μὲν τὸ συζηροφῆμα εὐσεβῆσον ἐν τῷ βιβλίῳ ἀνέστειψεν, ἐξελέγξας τὴν κακοδοξίαν αὐτῷ μάρκελλος ἢ ὑσερον ἐν τῇ κ' σαρδικῇ συνόδῳ τὴν ἐπισκοπὴν ἀνέλαβεν, εἰπὼν μὴ νεοῦσθαι αὐτῷ τὸ συζηροφῆμα, κ' διατῆτο τῷ σαμοσατεύς δόξαν λαοῖν ἀεὶ μὲν οὐν τῷ κ' χῶραν ἐρεμῆρ.

Κεφ. λζ.

Ὅπως ἀρεῖσι μίαν πῶ ἀθανασίαν ἐξορίαν ἐν τῇ ἀλεξάνδρειᾳ ὑπὸ τῷ βασιλείῳ μεταπεμφθεῖς, ταραχὰς ἐκείνου ἀλεξάνδρου τῷ ἐπισκόπῳ κωνσταντίνε πόλει.

Τριακσὸν ἢ ἔτ' τῆς βασιλείας κωνσταντίνου τῶν γνωμένων ἐπληρῆτο καὶ ἀρεῖσι σὺ τοῖς ἀεὶ αὐτὸν κατὰ λαοῖν τὴν ἀλεξάνδρειαν, αὐτῶς ὄλην ἐτάρατῆ τῷ ἀλεξάνδρειων λαῷ δυσφορεῖν, ἐπὶ τῇ τῷ ἀρεῖς κατὰ δὴ κ' τῷ ἀμφ' αὐτὸν, κ' ὅτι ὁ ἐπισκοπῶ αὐτῶν ἀθανασίῳ εἰς ἐξορίαν ἀπέσταλτο.

σαλτο' ως ἡ ὁ βασιλεὺς ἐπυθάνετο διε-
 σεράφθαι τὴν δόξαν γνώμην, μετὰ πεμπτον
 αὐτὸς εἰς τὴν κωνσταντίνου πόλιν ἦκεν αὐτὸν
 ἐκέλευσε, λόγον δάσονται ὡς αὐτὸς ἀνακινεῖν
 ἐπεχείρησεν ἐτύγχανε ἡ τότε τῆς ἐν κωνσταντίνου
 πόλει παρὰ τὸν ἀλέξανδρον ἐκκλησίας, μη-
 τροφάνῃ παλαμ διαδέξασθαι τὸν τὸν
 ἀνδρα θεοφιλή ὄντα, ἡ παρὰ ἀρειον τὸς γρη-
 μὴν μάχη ἀνέδειξεν, ὡς γὰρ ἦκε τότε ἀρειον,
 καὶ ὁ λαὸς εἰς δύο πάλιν τμήματα ἐμερίζετο,
 ταραχή τε καὶ τὴν πόλιν ἐγένετο τῷ μὲν τὴν
 ἐν νικαίᾳ πίσω μηδ' αὐτὸς ἀρσασαλέυεν λε-
 γόντων τῷ ἡ εὐλογία λέγων τὸν ἀρειον φιλο-
 νεκόντων, εἰς ἀγῶνα μέγιστον κατέστη ὁ ἀλέ-
 ξανδρος καὶ μάλιστα μὲν, ὅτι ἐν σέβει ὁ νι-
 κομηδείας πολλὰ διηπάθει αὐτῷ, λέγων ὅσον
 ἐδέστω καταμήσειν αὐτὸν, εἰ μὴ εἰς κοινωνίαν
 δέξῃ τὸν ἀρειον καὶ εὖ ἀμφ' αὐτὸν ἀλέξαν-
 δρον ἡ ἐ τὸς ἔσθον παρὰ καταμέσειας ἐμελεν,
 ὅσον ἐδέστω δὲ πρὶ τῆ παρὰ ἀρειον ἀρσασαλέυ
 τῆς δόγματ' Φύλακα γὰρ αὐτὸν τῷ ὄρω
 τῆς συνόδου νομίζων, παντοῦ ἐγένετο, μὴ
 ἀρσασαλέυ τῆς εὖ τύπες αὐτῆς ἐν ταύτῃ
 τοιῶν τῆ ἀγῶνα κατέσθον, χάριεν πολλὰ
 φράσας τῆ διαλεκτικῆ, παρὰ φένυθ θεῶ καὶ
 νησίαις μὲν συμεχέσιν ἐρχόλαζε, καὶ τῆ πρὸς
 ἐν χεῖρας ἐδέστω τρεῖς παρὰ ἐλατε. καὶ δὴ τοῖς
 τοῖς ἐν δὲ μὲν εἶχε, καὶ λατῶν ἐπέτελε τὰ δό-
 ξαντα' ἐν τῆ ἐκκλησίᾳ ἡ ἐπὶ ὄντων εἰρήνη,
 μόνον αὐτὸν καὶ ἀκλεισὸν ποιήσας, καὶ εἰς τὸ
 θυσιασθεῖον εἰσελθὼν, ὑπὸ τὴν ἱεράν τεράπε-
 ζαν αὐτὸν ἐπὶ εἶμα ἐκτίνας, εὐχεῖ δα-
 κρύων νύκτας τε πολλὰς ἐφῆξῃς καὶ ἡμέρας
 τῆς τοῖς διατέλεθ' ἡ τῆς γὰρ ἀρσασαλέυ καὶ
 ἐλάμβανεν ἡ ἡ αἰτησίς ὑπὸ ταύτῃ, εἰ μὲν
 ἀληθῆς ἡ δόξα δόξα, αὐτὸν τὴν ὡρισμένην
 ἡμέραν τῆ συζητήσῃ μὴ ὄψεας εἰ ἡ ὑπὸ αὐ-
 τὸς ἐχθ' πίσω, ἀληθῆς, ἀρειον τῆς ἀσεβείας δὲ
 κιν δίδοναι, τὸν πάντων αἰτίων τῶν κακῶν.

A exilium molestè ferret. Imperator vero cum perversam esse Arii mentem accepisset, cum rursus Constantinopolim evocavit, rationem redditurum turbarum ac seditionum, quas denuò concitare aggressus esset. Praesidebat tunc Constantinopolitanae Ecclesiae Alexander, qui jampridem Metrophani successerat. Hunc virum Deo acceptum fuisse, ex certamine, quod illi fuit cum Ario, perspicuè declaratum est. Nam cum Arius illuc venisset, & populus duas in partes divisus esset, totaq; civitas tumultuaretur; aliis Nicænam fidem nullatenus comovendam esse dicentibus; aliis opinionem Arii rectam esse contendentibus, in maximas angustias redactus est Alexander: ac præcipuè eo quod Eusebius Nicomedienfis Episcopus graves ei minas intentaret, asserens propediem ipsi adempturum se esse sacerdotium, nisi Arium & socios in communionem reciperet. Verùm Alexander, non tam sollicitus erat de abdicatione sua, quàm de doctrina fidei, quam illi subvertere omni studio conabantur. Nam cum Nicænae Synodi decretorum custodem se ac patronum esse duceret, totus in id incumbebat, ne res in illa Synodo judicatae ullatenus labefactarentur. In tantis igitur angustiis positus, omisso dialecticæ artis praesidio, ad Deum confugit. Ac continuus quidem jejuniis vacare cepit, nec ullum orandi modum prætermisit. Tale vero consilium animo concepit, & quod constituerat, clanculò perfecit. In Ecclesia, quæ cognominatur Irene, se solum inclusit & ingresses ad altare, sub sacra mensa primum se humi prostravit, Deo cum lachrymis supplicans. Atque hoc multis diebus ac noctibus continua- tis gessit. Porro petiit à Deo, & quod petierat accepit. Petitio autem erat hujusmodi: ut si quidem recta esset Arii sententia, ipse diem disceptationi præstitutum nequaquam videret. Sin vera esset fides, quam ipse profiteretur, ut Arius impietatis pœnas lueret, quippe qui omnium malorum auctor esset.

Κεφ. λη΄.

Περὶ τῆς θανάτου ἀρείου.

Τοιαῦτα μὲν ἐν ἀλέξανδρῳ ἡνυχέτο ὁ βασιλεὺς ἡ δὲ ὀπίσθον ἀρείου ποιήσας βεβληθεὶς, ἐπὶ τῆ βασιλείᾳ αὐτὸν μετὰ πέμπε, ἡρώτα τε εἰ τοῖς ὄρωις φοιχέτ' ἐν νικαίᾳ συνόδῃ ὁ ἡ ἐτόμῳς μηδ' ἐν μελλήσας, ἐπ'

CAPUT XXXVIII.

De morte Arii.

ET hæc quidem precabatur Alexander. Imp. vero cum Arii periculum facere vellet, eum in palatium accitum interrogavit, num decretis Nicænae fidei consentiret. Ille nihil cunctatus, alacri animo coram Imperatore subscripsit ea,

K